

Є. І. Яковенко, І. С. Мареха

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ НА СУМЩИНІ

Висвітлено туристично-рекреаційний потенціал Сумської області на північному-сході України. Розкрито проблему низького туристичного потоку у районі Слобожансько-Донбаського туристично-рекреаційного району через тимчасово окуповані території Російською Федерацією. Зазначено переваги туризму в цьому регіоні, зокрема, наявність незайманих природних пам'яток.

Ключові слова: *Сумська область, туризм, екскурсії, природні пам'ятки.*

The tourist and recreational potential of Sumy region in the north-east of Ukraine is highlighted. The problem of low tourist flow in the Slobozhansko-Donbas tourist and recreational region due to temporarily occupied territories by the Russian Federation is disclosed. The advantages of tourism in this region are noted, in particular, the presence of unoccupied natural attractions.

Keywords: *Sumy region, tourism, excursions, natural attractions.*

Постановка проблеми. Туристична галузь є важливим комплексом, який створює унікальний турпродукт для задоволення специфічних потреб населення у проведенні дозвілля в подорожі. Це галузь, яка має значний вплив на економіку, оскільки є однією з найбільш прибуткових та динамічних галузей.

Сільський туризм є найбільш актуальним напрямком у науково-пізнавальній галузі туризму, зокрема у сільських місцевостях, що розташовані в національних природних парках та заповідних зонах, та має позитивний вплив на розвиток сільського господарства та сільськогосподарських підприємств, сприяє збільшенню зайнятості та доходів місцевого населення, розвитку

інфраструктури та підвищенню рівня життя. Крім того, такий вид туризму зменшує негативний вплив на довкілля, оскільки туристи можуть насолоджуватись природними краєвидами, не завдаючи шкоди екосистемам. Незважаючи на потенційну вигідність для регіону та мешканців, сільський туризм на Сумщині не має належної розвиненості та підтримки з боку держави та бізнесу, це, в свою чергу, вимагає детального та ґрунтовного аналізу.

Аналіз досліджень та публікацій. Питаннями розробки та впровадження сільського туризму займалися такі вчені, як: А. Біркович, П. Горішевський, А. Зінченко, Я. Коломієць, Н. Черкаська та інші.

Як зазначають у Національній туристичній організації України, розвиток сільського туризму вирішує декілька важливих завдань:

- мінімізує міграцію з сільських територій до міст;
- забезпечує можливості працевлаштування сільської молоді, етнічних меншин, жінок;
- зменшує бідність;
- зберігає культурну спадщину.

Мета дослідження є вивчення стану та перспектив розвитку сільського туризму на Сумщині з метою визначення проблем та можливостей для подальшого розвитку галузі в регіоні.

Виклад основних результатів дослідження. Сумщина знаходиться на північному-сході України та межує з кордоном. Область входить до Слобожансько-Донбаського туристично-рекреаційного району разом з Харківською, Донецькою і Луганською областями. Однак, через тимчасово окуповані території російською федерацією, цей район має найнижчий показник по туристичних потоках [1].

Головні переваги екскурсійної діяльності в цьому регіоні - невелика кількість туристів, багато територій, ще не відвіданих людьми та наявність мінеральних джерел.

Сумщина мальовнича та перетинається 132 річками. Тут можна знайти безліч озер та ставків. Крім того, область має значну кількість об'єктів природно-заповідного фонду, таких як 10 заказників, 104 пам'ятки природи, 1 національний природний парк, 2 ландшафтні парки, 26 заповідних урочищ та 106 ботанічних заказників.

Задля розвитку сільського туризму в Україні, потрібно вирішувати певні проблеми, які ускладнюють створення та надання високоякісних туристичних продуктів. Відповідно до провідних

фахівців, важливо поліпшити добровільну категоризацію приватних садиб у сфері зеленого туризму, щоб забезпечити прозорість пропозицій та контроль якості надання послуг. Це допоможе гарантувати, що заклад відповідає очікуванням українських та іноземних туристів після експертної перевірки.

Національні туристичні організації наголошують, що здоровий розвиток сільського туризму вимагає впровадження міжнародних стандартів, що відповідають сучасним потребам ринку і підвищують якість обслуговування та управління. За прикладом Європи, де зелений туризм розвинений вже давно, об'єднані територіальні громади Сумщини мають можливість створити ще одне джерело наповнення своїх бюджетів. На Сумщині є чимало мальовничих куточків, цікаві традиції та ідейні натхненники, які можуть у перспективі розвивати в сільській місцевості зелений туризм. Сьогодні такий вид діяльності все більше підтримується на державному рівні.

Через повномасштабне вторгнення РФ в Україну, туризм загалом знаходиться у скрутному становищі, і туристична активність зосереджена переважно на заході України, зокрема в Львівській, Тернопільській, Хмельницькій та Закарпатській областях.

У порівнянні з 2021 роком, кількість споживачів сільського туризму зменшилася в середньому на 80%, а тривалість перебування скоротилася з 10 днів до 2-3 денних турів вихідного дня. Проте, після перемоги, Сумська область матиме можливість підвищити рівень розвитку регіонального туризму, в тому числі і сільського [3].

Для розвитку сільського туризму в Сумській області важливо просувати область як туристичний напрямок, залучати інвестиції для розвитку інфраструктури та підтримувати малі та середні підприємства в галузі сільського туризму.

Важливо створювати та підтримувати різноманітні туристичні маршрути, що включають відвідування місцевих атракцій та пам'яток, активний відпочинок на природі, пізнавальні програми та екскурсії. Крім того, важливо розвивати місцеві традиції та ремесла, такі як виготовлення сиру, меду, вина та інших місцевих продуктів. Це дозволить привернути увагу туристів, які цінують місцеву культуру та спосіб життя.

Щоб зробити сільський туризм основною галуззю в сільських місцевостях та забезпечити його ефективність як інструменту збільшення місцевих прибутків, потрібно виконати наступні кроки:

- Провести аналіз потенціалу сільського туризму в кожній громаді та розробити загальний документ, що містить цю інформацію.
- Класифікувати потенціал сільського туризму за типами туризму та визначити, який тип має найбільший потенціал для розвитку.
- Знайти інвесторів, спонсорів або скористатися грантами для фінансування проектів.
- Підтримувати постійний зв'язок місцевих органів самоврядування з населенням громади, активістами, громадськістю, бізнесом та всіма зацікавленими сторонами.
- Створити власний сайт та використовувати інформаційно-комунікаційні технології для реклами та спілкування з відвідувачами.
- Співпрацювати з іншими територіальними громадами.

Для ефективного розвитку сільського туризму також важливо залучати місцеве населення до цього виду діяльності. Це можна зробити через підтримку малих і середніх підприємств, які надають послуги в сільському туризмі, а також надання допомоги з облаштування та підтримки інфраструктури для туристів.

Крім того, важливо забезпечити безпеку туристів та збереження культурної спадщини та природних ресурсів регіону. Для цього необхідно розробляти та впроваджувати правила екологічного туризму, проводити навчальні заходи для туристів та місцевих жителів щодо збереження природи та культурних пам'яток, а також контролювати дотримання цих правил.

Для подальшого розвитку сільського туризму можуть бути корисними такі дії:

- Розробити та впровадити програму підвищення кваліфікації місцевих жителів у галузі сільського туризму. Це може збільшити кількість та якість послуг для туристів та створити нові можливості для підприємництва.
- Створити маршрути та екскурсії для туристів, що об'єднують кілька сіл та розвиваються в рамках однієї тематики. Це дозволить збільшити привабливість регіону для туристів та

збільшити їх тривалість перебування в регіоні.

- Сприяти виникненню та розвитку нових підприємств, що працюють у сфері сільського туризму, наприклад, готелів, ресторанів, магазинів з місцевими продуктами тощо.
- Розвивати інфраструктуру для сільського туризму, зокрема, мережу готелів, кемпінгів, веломаршрутів, водних маршрутів, а також забезпечувати відповідність існуючих об'єктів вимогам та потребам туристів.
- Залучати до розвитку сільського туризму міжнародних партнерів, які мають досвід у розвитку схожих проектів, зокрема, представників міжнародних туристичних організацій, посольств іноземних держав.

Висновки. В цілому, розвиток сільського туризму може стати важливим джерелом доходу для місцевих громад та підприємств, а також сприяти збереженню культурної спадщини та природних ресурсів регіону. Це потребує комплексної підготовки та організації роботи. Для досягнення успіху в цій галузі необхідно планувати та реалізовувати заходи з просування та розвитку сільського туризму, важливо враховувати потреби туристів, забезпечувати якість та різноманітність послуг та залучати якомога більше туристів у регіон.

Список використаних джерел

1. Ілляшенко С. М. Аналіз потенціалу ринку туристичних послуг Сумської області. «Вісник» СумДУ. Серія економіка. 2010. № 1. С. 65–77. (Дата звернення: 29.04.2023)
2. Корнус А. О. Туристичні ресурси Сумської області та оптимізація шкільної туристської роботи. Педагогічна Сумщина. 2009. №2 С. 16-21. (Дата звернення: 29.04.2023)
3. Шевченко О. О. Сільський зелений туризм в умовах військового стану. Збірник тез доповідей всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції «Капіталізація аграрних підприємств та їх інвестиційне забезпечення»: Київ. 2022. С. 228-232. (Дата звернення: 29.04.2023)